

(המשך מעמוד 77)

קנה: "גירמה לי ששירה של דליה רבי קוביץ, הנענה אף לקורא ה'בלתי-מעמיק', הוא דוגמה לשיר שניתן לצלול בו לרוב, ולצאת כל פעם מחדש עם דברי-מהרהש..."

לא נפקד בעלי שידו עיון בסיפור קיץ וחורף של מ"י ברדיצ'בסקי, בחינה של מעמדו של הקורא ב"השירה", ו"מושבת עונשין" לקפקא, ועיון בשיחת העיר לי זיגפריד לניץ ובסיפור המופת.

פרק מאלף בעלי שידו הוא תמצית פגי-

סיקורת

כנענית

מיספר הספרים הנשלח לעיון ולביקורת הוא רב. לכן ישמש תת-מדור זה לדיווח מיסגרות המקובלות של מדור זה.

חינוך חברתי בבית-הספר העל-יסודי, מאת ד"ר מרים שמיר, בהוראת אהרון אהרן, בוחן את מהותן של הפעילות ליות שמחה לתוכנית הלימודים בבית הספר העל-יסודי, תוך פירוט וסיקור היסודי של פעילויות אלה. עוד ספרי-סידור על מדף הספרים המיקצועי בתחום החינוך בארץ נעמי כן ישראל, בספרה מיכתבים למחנכת - הטיפול בילד הרך, שראה אור בהוצאת ספרית פועלים, דנה גם היא בנושא החינוך. הספר בנוי בצורת מיכתבים שהמחברת כותבת למחנכות של פעוטות, המבקשות לדעת מהי הדרך הנכונה ביותר לגדילה נכונה. נושאי-מישנה בספר לקוחים מחיי היומיום: קימה כבר קר, ישיבה אל השולחן, מישחקים, חינוך לגקיון, השכבה, הסברה מינית, הילד המאומץ, היחסים בין המחנכת-מטפלת להורי הילדים הרכים. הוצאת דקל - פיר-סומים אקדמיים, המתמחה בפירסום ספרי לימוד לאוניברסיטות, פירסמה החדש מיקראה בסוציולוגיה, הנושאת את הכותרת התיאורית הסוציולוגית הקלאסית, מאת צ'ארלס קימב, באנתולוגיה (מיק' ראה) זו מצויים מאמרים מאת: אוגוסט קומב, הרברט ספנסר, קארל מארכס, מוכס זובר, אמיל דורקיי, הייב, פרדיננד טניז וניאורג זימל.

בקובץ מתואר הרקע לסוציולוגיה של המאה ה-19. הוא בוחן את החוקיות תופעות חברתיות, דת האנושות, הסוציולוגיה של הידע, תורת הערך העודף, אופיה של התרבות המערבית המודרנית, המתור דולוגיה של מדעי החברה פרוסטר משה דויד קאסוטו, מגדולי דורו בפרי-שנות המקרא ובחקר תולדות עם ישראל, היה גם אחד ממניחי היסוד לפיענוח הדי-טכסטים האוגריתיים, ולקביעת זיקתם אל דרכי הכיתוב המיקראי. באחרונה ראה

אור בהוצאת מאגנס ספרות מקראית וספרות כנענית, שבו מקובצים מאמרים של המחבר, שראו אור לראשונה בלשונות איורופיות. מאמרים כמו: היכול של בעל בלוח AB 2 של כתבי אוגרית או שדר של מות לבעל בלוח AB 1 של כתבי אוגרית או שבע נשותיו של המלך כרת. הספרות הכנענית השפיעה בסוף שנות ה-30 וב-ראשית ה-40 על שירתו של יונתן רבנוש ואלה ההולכים בדרכו. ספרו של קאסוטו הוא ספרי-סידור בהבהרת עולם הלשונות של המיזרח, שהעברית יצאה מתוכו ושם רה על ערכיו הראשוניים. למות בבית-חולים הוא אוסף של קטעי יומן על מותו של אדם, שאותם התייר רודולף קאן-צ'קלי, תירגומם ראה אור באחרונה בהוראת אהרון אהרן, בספר מצטרף לכמה ספרים אחרים שראו אור באחרונה, במיסגרת ספרות ההכנה למוות (לחיות עם המוות מאת אליזבת קובלר-רוס, והמוות וה' מיספחה מאת לילי פינקוס). בספר מזכיר המחבר מעט מהשקפתו של איוואן איליץ' בניקמת הרפואה, העוסק בניכור של הפרט בתוך המערכת, המאיימת לעתים, של בית-החולים המודרני, תוך שהוא מוליך ל"Ars Moriendi" (אמנות המיתה). הספר מעיד כי החברה היהודית בארץ מתחילה לטפח גישה אירופית לעולם המוות.

שות החוגים העוסקים בהשוואה בין מיכאל קולחאזו של היינריך פון קלייבט, ורגטיים של ד' דוקטורוב. מדור שאין דומה לו בכתבי-עת העוסקים בספרות הוא המדור הביבליוגרפי, המביא ביבליור-גרפיות תמציות מאד של הסופרים שבהם עוסקים בחוגים לספרות. אין ספק שעלי שידו חושף מעט מהמאגר האנושי-תרבותי הגדול המצוי בתנועה הקיבוצית.

החוויה הישראלית

פגישה לאין-קץ

חווה אלברשטיין היא זמרת מה מעלה הראשונה בין הזמרות הישראליות. היא נתברכה בחוש יוצא-מן-הכלל לבחירת רפרטואר השירים שאותם היא שרה, רפרטואר התורם למעמדה הבכיר. בימים אלה ראה אור הספר המהודר שיר בחונה, שבו קיבצה אלברשטיין את מיכאל השיר רים ברפרטואר שלה, במלל ובתווים.

הספר עשוי במתכונת אלבומית מהודרת, מלווה בתצלומים מעולים. בהקדמה חר-שפת הזמרת את האני-מאמין שלה. היא

חווה אלברשטיין ובתה מאירה. "שמרתי לי אותך"

כותבת, בין השאר: "כל הזמן עליך ללכת על חוט דק בין הגרעין האישי ובין הצורך לשיר לאנשים ולא להיות לבד ולשיר בחלל ריק... אני זקוקה לשירים. הצורך לשיר קיים אצלי כמו צורך של אדם אחר ליצור..."

לחווה אלברשטיין טעם מעודן בבחירת שירים להלחנה, ולכן רבים בספר זה השירים של נתן אלתרמן ושל תרצה ארתר. ספר השירים מתחיל בעוד חזור הניגון שזנחה לשווא... מאת נתן אלתרמן ובהלחנת ג'וזף היימן, ושירתה של אלי ברשטיין היא אכן אחת: עוד חוזר הניגון. בין המחברים שאלברשטיין נוקטת להם מצוי גם יורם טהר-לב, עם שירים כמו הנוסח העברי לשירו של ג'ורג' לוז' מאקי, "את הרותי / שמרתי לי אותך / כמו כיכב בסער / את הרותי / עורת לי לעמוד / ככל כאב וצער..." הנוסח מעיד על טעמה של הזמרת ועל עולמה.

בספר מצויים נוסחים מלאים של שירים ככינוור ישן מאת רחל שפירא, עץ הכר כבים מאת לייב מורגנטאט, חופים הם לפעמים, מאת נתן יונתן, סוס עם כתם על המצח מאת יורם טהר-לב, אליעזר בדייהודה, מאת ירון לונדון, בלדה לבת הטוחן של איציק מאנגר בתירגום דן אלמגור, לא ידע איש מי היא מאת הייב נחמן ביאלדיק, ופגישה לאין קץ

חווה אלברשטיין - שיר במתנה; עיצוב גראפי ניצה רז; הוצאת מסדה; פרס: 181 עמודים (כריכה קשה).

מאת אלתרמן, ועוד עשרות שירים מיציי-בים את חווה אלברשטיין בראש מיצעד-הפיוזמונים האמיתיים של הזמר העברי.

לשון

כך בתנ"ך

יצחק אבינרי המנות, מחלוצי הבל-שנות העברית החדשה, השאיר בעובונו ספר יוצא-דופן בנוף ספרי הבלשנות העברית. הספר הוא כך בתנ"ך! שבו מצוי אוצר מילים וביטויים נשכחים מהתנ"ך, הראויים לדעת המחבר לשוב לתחיה בל-שוננו.

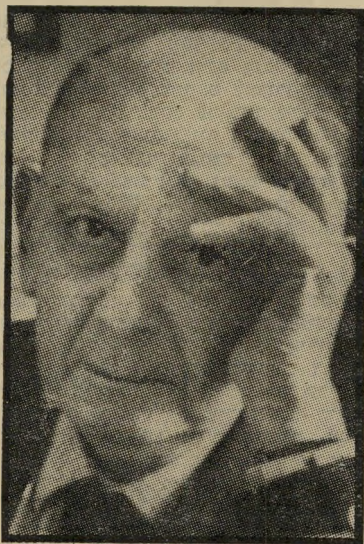
בספרו מציג אבינרי, במתכונת כימעטר מילונית, קבוצות מילים הנמצאות בשימוש יומיומי, והצעות למילים, שלדעתו היו מייפות ומשפרות את העברית. כמו: אחתלה (שם ארמי), שלדעת אבינרי יש להחליפה בתואמה, ואיצטגנין בהובור שמים, בחורה בעלמה, השמצה בלבוזות, לגדף, לחרף ולנאץ, התרשל בנעצל והתרפה, גרזן בקרדום.

ספק אם קרייני הטלוויזיה, הנוהגים ב-אחרונה לקרוא לסופר-מרקטים בשם מר-כולים מודעים לכך, כי "מרכולת" - הוא שער הרוכלים" (יחזקאל כ"ו, כ"ד). כמאמר ספרו של אבינרי. עוד ספר המעיד על התחיה המופלאה של הלשון העברית.

אמנות

ארנולד האוזר

ארנולד האוזר הינו אחד מאותם חוקי-רי תרבות אחרונים, ילידי הקיסרות ה-אוסטריו-הונגרית, שפסח וחלפה מן העולם. חוקרים אלה מייצגים עולם ערכים בסיסי שגו וחלף עם אותה קיסרות. הוא נולד בהונגריה בשנת 1892, למד פילוסופיה ותולדות האמנות והספרות בבודאפשט וב-ווינה, ולאחרי מלחמת-העולם הראשונה עבר להתגורר בברלין, שהיתה מרכזו הי-עשייה התרבותית והאמנותית עד עלות היטלר לשילטון. ביקור ממושך של האוזר באיטליה חינק את החלטתו להקדיש את עיקר מאמציו המדעיים והספרותיים לחקר

ארנולד האוזר לימוד בסיסי של תרבות המערב

בעיות האמנות מגודת-ראות סוציולוגית. מחשבתו הושפעה עד מאד ממישנתו של ההוגה החברתי מארכס זובר, וכתוצאה מכך היה האוזר מראשוני התיאורטיקאים של האמנות השביעית - הקולנוע.

בשנת '73 פירסמה הוצאת הקיבוץ המ-אוחד את סיפרו היסטוריה חברתית של

יצחק אבינרי - כך בתנ"ך; הוצאת קרית ספר, ירושלים; 126 עמודים (כריכה קשה).

בחטף

שמיר-זך

לפני כשבועיים ערך חברה-כנסת משה שמיר חשבון נוקב עם המשורר נתן זך. חשבונאות זו נעשתה במסווה של ביקורת שירה, ברשימה תחת הכותרת "נתן ירגיע", שראתה אור במוסף לספרות של מעריב. שמיר מרצף את רשימתו בי-ליגלוגים על ספר שיריו החדש של זך, במהלכם הוא מדגיש דברים כמו: "איזה שדה נרחב לפרופסורים! נתן זך נותן להם את שאהבה נפשם. אירוניה ואירוניה עצי-מית, תרגילים לשוניים וירטואוזיים מהור-סים בעדינות, מוסתרים מעין הצופה, חרי-זה סמויה, מרושלת בכונה, דיוק קפדני בהנחת החומר בלא כל תחושת-מאמץ, מעורבות דקת-מגע בענייני היום, סימני עקבות של, תרבות, רובם נהירים לתהיר המצוי, חלקם שמורים לאקדמאים... נתן זך הוא אמיראנט, אין ספק בכך שהוא אמיראנט בכל מקום... יש בספר פרק ישראלי מובהק ("הארץ המובטחת"), אך גם בו רק תוספת דגש לשורשיות של העדר השורשים. היהודי הגרמני לשעבר (עמ' 174) מספר לנו, בוויכוח סמוי עם

משה שמיר נתן זך טנוויץ עם מרגרינה

שאול טשרניחובסקי כי מולדת אינה מצמיחה אלא כמיהה לדבר אחר, לא מר-לדתי. (עמ' 107). אלא שמאחרי הביקורת המאדי-יורמנית של משה שמיר על ספר שיריו החדש של זך צפונות מורחית, מסתתר העלבון הצורב שבו מעליב זך את שמיר, בספר גופו, שם הוא כותב, בשיר "ולמוות יש ממשלה": "פה שולט חוק הברזל בכיפה; זהו הפגם בשיטה; וזהו השיטה כולה; ולמוות יש ממשלה; די לבכות בארץ הזאת; הנה באים כבר משה שמיר ואורי צבי גרינברג; בכיס אחד גבר חוצב להבות; בשני - סנדוויץ' עם מרגרינה..." ביקורתו של שמיר על זך מתעלמת במתכוון מן הכינוי המעליב בו מכה זך את שמיר בשיר זה ("סנדוויץ' עם מרגרינה"). הגיב על ביקורת זו משור-רר ירושלמי נודע, שאמר: "באותם הכ-לים שבעזרתם שירת הודיאנוב משה שמיר את בדיית-המעצות, הוא משרת כיום בקר-דש את בית-המיקדש ואת ארץ-ישראל השלימה - ז'דאנוב פעם, ז'דאנוב תמיד."

האמנות והספרות. בימים אלה ראתה אור מהדורה חדשה ומתוקנת של ספר זה, שבה נוספו מפתח-עניינים מפורט ומדור תמונות לכל כרך וכרך. הטכסט נבדק מחדש ותוקנו שגיאות-דפוס. מעשה שאינו מקובל בקרב המו-לים הישראליים.

האוזר מתחיל את ספרו במאגיה ובי-נאטורליזם של התקופה הקדם-היסטורית, דרך תרבויות העירוניות של המיזרח ה-עתיק, יוון ורומא, ימי-הביניים, הרנסאנס, המאנייריזם והבארוק. בחלק השני של הספר, הוא בוחן את הרקוקו, הקלאסיציזם והרומאנטיקה, הנאטורליזם והאימפרסיו-ניזם. הפרק האחרון: עידן הקולנוע. ספרו של האוזר הוא ספר לימוד בסיסי ויסודי של תרבות העולם המערבי. ספר חשוי-בוטו היא ראשונית במעלה, בשל היקף העיסוק של מחברו, הפרטים והקונספסי-של בחינת האמנות והספרות.

ארנולד האוזר - היסטוריה חברתית של האמנות והספרות (שני כרכים), עב-רית: דליה טטר, מנחם דורמן ואברתם יבין; הוצאת הקיבוץ המאוחד; 326 + 349 עמודים + 32 עמודי תמונות (כריכה רכה).